Номінація «Розробка уроку української літератури для 10–11 класу»

Віта Молдован,
учитель української мови та літератури,
старший учитель, гімназія № 13
Чернівецької міської ради

Українські Ромео та Джульєтта
Урок за повістю М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» (10 клас)

УДК 373.5.016:821.09.161.2»19/20»(092)КОЦЮБИНСЬКИЙ
https://doi.org/10.33989/3083-6387.2026.3.371510

Тема: Символи повісті «Тіні забутих предків». Образи Івана та Марічки як втілення романтичної ідеї незнищенності кохання.

Мета й завдання уроку: формувати ключові та предметні компетентності:

літературознавчі: аналізувати образи й символи твору, визначати проблематику;

читацькі: уміти наводити приклади з тексту, які аргументують відповіді, аналізувати образи, усвідомлювати взаємозв'язок людини й природи;

інформаційно-цифрові: працювати в різних пошукових системах для отримання інформації, розпізнавати маніпулятивні технології;

комунікативні: уміти працювати в групі, брати на себе відповідальність та виконувати доручену роль;

загальнокультурні: знати та цінувати кіномистецькі шедеври, свідомо ставитись до інформаційного телепотоку,

естетичні: розвивати естетичний смак та зацікавленість читанням.

Ціннісно-етичні орієнтири: правда й маніпуляція.

© Віта Молдован, 2026

Обладнання: текст твору, ілюстрації, роздаткові матеріали, уривки з кінострічки «Тіні забутих предків», таблиця на фліпчарті.

Тип уроку: закріплення знань, умінь та навичок.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація опорних знань.

- Ознаки якого напряму, стилю можна побачити, аналізуючи твір? *(Імпресіонізм).*
- Із чого зіткане фольклорне тло твору? *(Звичаї, традиції, співаночки, коломийки, демонологічні надприродні сили, обряди).*
- Яка тема твору? *(Життя гуцулів).*
- Де відбуваються події? *(Село Криворівня, Івано-Франківська область, Гуцульщина).*
- Назвіть основні проблеми та центральні конфлікти твору. *(Твір багатопроблемний: звичаї та традиції, кохання, вірність і зрада, життя й смерть, людина й природа).*
- Хто герої першого плану? *(Іван та Марічка).*

III. Перевірка домашнього завдання.

Трансформація в часі: створити переписку Івана й Марічки, використовуючи гаджети.

Робота в групах.

З а в д а н н я: обмінятися інформацією й вибрати одну переписку від групи.

Презентація переписок.

IV. Узагальнення й систематизація вивченого.

1. Оголошення теми уроку.

2. Робота в зошитах.

Слово вчителя. Минулого уроку ми дивилися фрагменти стрічки «Тіні забутих предків». Це неперевершений шедевр світового мистецтва.

• Хто екранізував твір?
• Які цікаві факти ви знайшли про зйомки фільму?

Сьогодні продовжимо перегляд *(демонстрація уривка)*. І зупинимося на цьому кадрі, бо він останній, коли Іван і Марічка щасливі разом…

3. Вправа «Моє медіаполе»

• Звідки ми черпаємо інформацію?
• Де ви шукали інформацію про твір та кінострічку «Тіні забутих предків»?
• Чи збігалася ця інформація в різних джерелах, чи були якісь відмінності?
— Що є першоджерелом?

4. Метод «Репортаж з місця подій».

Робота в групах.

Сьогодні ви спробуєте самостійно створити власний медіапродукт, тобто попрацюєте журналістами різних каналів, назви яких додумаєте самі. Але для всіх буде одна ціль — якнайцікавіше подати матеріал для глядачів вашої аудиторії, тобто певного контингенту людей. Ви ж розумієте, що у кожного медіапродукту є свої споживачі. Я не можу відповідати за інших, але особисто маю улюблені програми, як і кожен з вас. Перша група — інформаційні новини, друга — сенсаційна містика, а третя — конфліктна ситуація в одному селі.

Отже, на партах є матеріали, які допоможуть зробити неперевершений репортаж для прихильників вашого каналу. Використовуйте всі методи й прийоми, воюйте за свого глядача, щоб про цю передачу заговорили. Все у ваших руках… А подія, справді, сенсаційна: «Ще одна трагічна смерть у роду Палійчуків». До творчості! Бажаю успіхів.

5. Виступ журналістів кожної групи.

Ми почули інформацію про одну й ту саму подію з різних каналів. Спробуємо проаналізувати за такими запитаннями:

— Різні канали висвітлювали одну й ту саму подію?
— Вона однакова?
— Яку інформацію вважаєте цінною?
— Яка спотворена, викривлена, чому?
— Чому телерепортажі складені саме так?
— Які методи використовували журналісти?

Отже, телебачення має значний вплив на свідомість глядачів, у нього — величезні можливості маніпулювати ними. Телеінформація — це товар.

6. Робота з роздатковим матеріалом.

— Чи чули ви про термін «джинса»?

«Джинса» — це проплачений матеріал або навмисна реклама.

— Який з трьох репортажів можна вважати «джинсою», чому?
— Як розпізнати маніпуляцію й захиститися від неї?

Розгляньте матеріал «Маніпуляції на ТБ», прочитайте маркери маніпуляцій.

7. Колективне заповнення таблиці (на фліпчарті).

8. Підсумок уроку.

— Що нового ви дізналися про ТБ?
— Чи можна довіряти всім новинам?
— Як інформація може впливати на людей?
— Чому вони стають жертвами маніпуляцій?
— Як ви розпізнаватимете маніпуляційну інформацію?
— Чим відрізняється інформування від пропаганди? (Страх, ворожнеча, дезінформація)

Слово вчителя. Думаю, що урок був для вас не тільки цікавим, а й корисним. Але я також вами маніпулювала. Цікаво, чи ви це помітили?

Можу допомогти вам зустрічними запитаннями.

— Чому я вибрала репортаж про трагічну подію?
— Чи є в друкованому тексті плаката маніпуляції?
— Чому я запропонувала підготувати матеріал для глядачів, які люблять матеріали про сімейні драми, дівчатам?

Ви побачили, як спрацювали упередження та стереотипи. Я робила це навмисне, дуже гарно й ненав'язливо.

Дякую за підтримку на уроці. Як кажуть гуцули: «Набулися». Їж, пий, гуляй, але й міру знай. Ми сьогодні все ж таки набулися.

9. Повідомлення домашнього завдання.

Дати короткі відкриті письмові відповіді на запитання:

— Чому Івана та Марічку називають гуцульськими Ромео та Джульєттою?
— Чи можна вважати твір «Тіні забутих предків» життєстверджувальним?

Список використаних джерел

1. Коцюбинський М. М. / Тіні забутих предків. Intermezzo. — Київ, Центр учбової літератури, 2021. — 72 с.
2. Роздаткові матеріали проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність».
3. Фільм С.Параджанова «Тіні забутих предків».